

2016-02-25

TJÄNSTESKRIVELSE
ÄLN 2015/275-739

Äldrenämnden

Den psykiska hälsan hos äldre

Motion den 14 december 2015 till kommunfullmäktige av Ninni Lindberg (MP).

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut:

Kommunfullmäktige noterar att Nacka kommun har kännedom om äldres psykiska ohälsa generellt samt har en åtgärdsplan för hur personal bättre ska uppmärksamma och minska psykisk ohälsa hos enskilda äldre i kontakt med vård och omsorg i Nacka kommun.

Motionen är med detta färdigbehandlad.

Sammanfattning

Miljöpartiet de gröna har genom Ninni Lindberg i kommunfullmäktige den 14 december 2015 föreslagit att Nacka kommun startar en utredning och psykisk hälsa för äldre och sätter in förebyggande åtgärder för att minska äldres depression och rädslor. I motionen påtalas att forskning visar att den psykiska ohälsan hos den äldre delen av befolkningen ökar samt att depressioner relaterade till livssituation hos äldre ökar. Höjs livskvaliteten minskar psykisk ohälsa hos de äldre.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 14 december 2015 att motionen skulle gå på remiss till äldrenämnden för utredning och förslag till beslut senast den 26 april 2016.

Sociala kvalitetsenheten bedömer att Nacka kommun har kännedom om äldres psykiska ohälsa generellt samt har en åtgärdsplan för hur personal bättre ska uppmärksamma och minska psykisk ohälsa hos enskilda äldre i kontakt med vård och omsorg i Nacka kommun.

Förslagen i motionen

I en motion från Ninni Lindberg, Miljöpartiet de gröna i kommunstyrelsen den 14 december 2015 föreslås att Nacka kommun:

- Ska starta en utredning om den psykiska hälsan hos den äldre befolkningen i kommunen. Förslag på metoder som ges i motionen är intervjuer och en vetenskaplig genomgång av befintlig nationell och internationell forskning.

- Ska sätta in förebyggande åtgärder för att hindra depression och rädslor.

Enhetens utredning och bedömning

Enligt Stockholms läns folkhälso- och sjukvårdsrapport 2015 är depression och ångest de folkhälso- och sjukvårdspåverkande problem som stadigt ökar sedan år 2006. Psykisk ohälsa är något vanligare bland kvinnor än bland män. I länet har 11 procent av de vuxna kvinnorna och 5,5 procent av männen en sådan diagnos år 2014. Förekomsten är lägst bland de äldsta.

Självorden i Stockholms län och i Sverige har sjunkit kraftigt. Självord är vanligare bland äldre personer än yngre men ålderskillnaden har krympt över tid. Det är dubbelt så vanligt att män begår självmord, en något mindre könsskillnad än i riket som helhet. Självordsförsök, självskador och självmordstankar är tvärtom vanligare bland kvinnor, framför allt i yngre åldersgrupper.

Utlösande faktorer till psykisk ohälsa kan vara kroppsliga sjukdomar som cancer, hjärtproblem och stroke. Negativ stress och sömnproblem, fetma och alkoholkonsumtion samt bristande fysisk aktivitet kan ha ett samband med psykisk ohälsa. Enligt rapporten behövs insatser i samband med kroppsliga sjukdomar öka liksom tidiga symptom uppmärksammas mer (Stockholms läns folkhälso- och sjukvårdsrapport 2015)¹. Resultatet av Folkhälso- och sjukvårdsrapporten för äldre presenteras på ett sammanträde med äldrenämnden våren 2016.

Depressioner drabbar 10-15 procent av alla som är 65 år och äldre. I de högsta åldrarna ökar denna andel till det dubbla. Ångestsjukdomar drabbar 5-10 procent av de äldre och förekommer ofta tillsammans med depression (Socialstyrelsen 2014²). Tillgänglighet hos biståndshandläggare och personal inom hemtjänst och på boenden, kontinuitet och samverkan samt stöd till anhöriga är faktorer som särskilt påtalas för äldre personer med psykisk ohälsa behöver uppmärksammas. Kompetensutveckling för att personal tidigare ska uppmärksamma tecken på psykisk ohälsa anses också viktigt (ibid).

Sociala kvalitetsenheten anser att det i dagsläget inte finns behov av ytterligare en kartläggning av äldres psykiska hälsa. Orsaken är att det nyligen har genomförts kartläggningar på nationell nivå som både beskriver orsaker till och andel av psykisk ohälsa hos äldre samt att socialstyrelsen år 2014 gav ut en vägledning ”Att uppmärksamma äldre med psykisk ohälsa” för verksamhetsansvariga inom socialtjänst, kommunal hälso- och sjukvård samt primärvård (ibid). Resurser kommer däremot att läggas på hur psykisk ohälsa hos äldre personer med hemtjänst och hos personer som bor på särskilda boenden tidigare ska uppmärksammas. Enheten för äldre är medvetna om behovet av kompetensutveckling hos biståndshandläggare och vård- och omsorgspersonal. Flera insatser har genomförts och planeras:

¹ http://dok.sls.se/CES/FHG/Folkhalsoarbete/Halsa%20Stockholm/Folkhalsoarbete_2015.pdf

²Socialstyrelsen (2014) Att uppmärksamma äldre med psykisk ohälsa.

- Kompetensutveckling med temat ”Psyisk sjukdom och psykisk ohälsa hos äldre” genomfördes 2013. Den bestod av föreläsningar, flera workshops och möten om samverkan mellan primärvård och biståndshandläggare.
- Ett projekt ”Stödprogram för äldre som lever med psykisk ohälsa ” för att ta fram en modell för ett förebyggande program i grupp för äldre med psykisk ohälsa startade i januari 2015. Programmet ska bygga forskning och evidens kring äldre Där ingår samverkan med landstinget. Resultatet av projektet ska ligga som underlag till beställning av förebyggande insatser. Medarbetaren som driver projektet ingår i Nacka kommuns utvecklingsakademi. En projektgrupp med biståndshandläggare ingår i projektet. Vägledningen ”Att uppmärksamma äldre med psykisk ohälsa” från socialstyrelsen ingår i detta.
- Enheten för äldre deltar i ett nätverk kring äldre med psykisk ohälsa i Stockholms landsting sydost (SLSO).
- Många medarbetare hos våra anordnade har deltagit i en webbutbildning om psykisk ohälsa för äldre: ”Våga fråga, våga se ” som gjorts av Nestor Forskning och utveckling för äldre. Utbildningen består av sex områden kring psykisk ohälsa som vardera tar mellan 40 - 60 minuter. Nestor genomför även en halv utbildningsdag med samma tema i höst både för biståndshandläggare och för anordnare.
- Anhörigkonsulenterna erbjuder årligen flera föreläsningar för anhöriga varav demens och schizofreni är två teman. Syftet med anhörigstöd är att anhöriga ska ha möjlighet att både få information om temana, om stöd och erfarenhetsutbyte med andra anhöriga.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget medför inga konsekvenser för barn.

Bilaga

1. Motion
2. Protokollsutdrag 209 §, kommunstyrelsens arbetsutskott den 14 december 2015

Anna-Lena Möllstam
Enhetschef
Äldreenheten

Eva Britt Lönnback Yilma
Kvalitetsutvecklare
Sociala kvalitetsenheten